

Till: Stockholms stads
Äldreborgarråd
Äldrenämnden och dess funktionshinderråd
Äldreförvaltningen
Äldreombudsmannen
Funktionshinderombudsmannen

Teckenspråkig hemtjänst kan inte längre vara en osäker speciallösning

Stockholms Dövas Förening, FSDB Stockholm Gotland och Stockholms Dövas Pensionärsförening vill med denna skrivelse särskilt uppmärksamma den allvarliga situationen kring teckenspråkig hemtjänst för äldre döva och äldre personer med dövblindhet.

Under många år har våra organisationer påtalat behovet av äldreomsorg på svenskt teckenspråk. Vi välkomnar därför att äldreförvaltningen genomfört utredningen *Efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg* och att satsningen på teckenspråkiga äldrevägledare nu påbörjats genom pågående rekrytering. Samtidigt visar utredningen tydligt att staden fortfarande saknar långsiktiga och hållbara lösningar inom äldreomsorgen för målgruppen.

Det framgår i äldreförvaltningens utredning att Stockholms stad idag saknar kommunala hemtjänstutförare med teckenspråkig kompetens och att det inte heller finns upphandlade hemtjänstutförare inom stadens valfrihetssystem som erbjuder omsorg på svenskt teckenspråk. Samtidigt konstaterar både biståndshandläggare och målgruppen själva att behovet av teckenspråkig hemtjänst är stort.

Kring hemtjänst har våra organisationer även haft dialog med utförare och brukare. Där framkommer tydligt att dagens ersättningsnivåer är för låga för att möjliggöra en långsiktigt hållbar verksamhet för döva brukare. Kommunikation på svenskt teckenspråk kräver mer tid, kontinuitet och särskild kompetens. Trots detta tar dagens ersättningssystem inte hänsyn till målgruppens språkliga behov.

Konsekvenserna blir mycket allvarliga för den enskilde. Det förekommer situationer där äldre döva och personer med dövblindhet inte kan kommunicera med personal i sitt eget hem. Många upplever situationen som kränkande, begränsande och otrygg. När kommunikationen brister ökar beroendet av anhöriga samtidigt som risken för isolering, psykisk ohälsa och fysisk försämring ökar. Det är av stor vikt att stödet fungerar i hemmet och att individen ges förutsättningar för en trygg vardag med tillgång till sitt språk, svenskt teckenspråk.

Tidigare fanns fler naturliga sammanhang och alternativ för äldre döva via stadens omsorg, bland annat genom serviceboendet Pilträdet. I dagens samhällsstruktur finns däremot en tydlig ambition att människor ska bo kvar längre i ordinarie boende. Samtidigt har möjligheterna till anpassade boendeformer och teckenspråkiga miljöer minskat. Detta sker till priset av ökat fysiskt och psykiskt lidande för många äldre döva och äldre personer med dövblindhet.

Vi ser även en oroande utveckling där allt fler kommuner utanför Stockholms stad inte längre har avtal med teckenspråkiga utförare. Problematiken är därför inte endast lokal utan måste betraktas som en regional och nationell fråga.

Samtidigt finns fungerande exempel i andra delar av Sverige. Göteborgs Stad har organiserad kommunal teckenspråkig hemtjänst sedan många år tillbaka och beskriver själva hur kommunikation på teckenspråk skapar trygghet, självständighet och bättre kvalitet i omsorgen. Malmö stad erbjuder både teckenspråkig hemtjänst och teckenspråkiga äldrevägledare. Erfarenheter från projektet Movadot i Jönköpings län visar också att teckenspråkig hemtjänst minskar isolering och förbättrar livskvaliteten för äldre döva. Även Sveriges Dövas Riksförbund har lyft äldreomsorg för döva som en nationell fråga och pekat på att tillgången till teckenspråkig äldreomsorg varierar kraftigt mellan olika kommuner i Sverige.

Vi menar därför att Stockholms stad nu behöver ta ett tydligare och långsiktigt ansvar för att säkerställa att äldre döva och äldre personer med dövblindhet faktiskt får tillgång till hemtjänst på sitt språk.

Till: Stockholms stads
Äldreborgarråd
Äldrenämnden och dess funktionshinderråd
Äldreförvaltningen
Äldreombudsmannen
Funktionshinderombudsmannen

Vi vill därför att Stockholms stad i budget 2027:

- genomför en riktad budgetsatsning på teckenspråkig hemtjänst,
- ser över ersättningsnivåerna för hemtjänst och ledsagning så att utförare får realistiska förutsättningar att bedriva verksamhet med rätt kompetens,
- utreder möjligheten att bedriva teckenspråkig hemtjänst i kommunal regi för att skapa långsiktig stabilitet och trygghet,
- säkerställer att äldre döva och äldre personer med dövblindhet faktiskt får tillgång till stöd och omsorg på svenskt teckenspråk och på sikt via vård- och omsorgsboende,
- permanentar och långsiktigt finansierar satsningen på teckenspråkiga äldrevägledare,
- stärker stadens samordning och ansvar inom frågor som rör teckenspråkig äldreomsorg.

En äldrevänlig stad lämnar ingen utanför. Även äldre döva och äldre personer med dövblindhet har rätt till trygghet, självständighet och omsorg på sitt språk även i den senare delen av livet.

Med denna skrivelse uppmanar vi därför Äldrenämnden att i budget 2027 avsätta de resurser och fatta de beslut som krävs för att säkerställa en långsiktigt hållbar teckenspråkig hemtjänst i Stockholms stad.

Stockholm, 16 juni 2026

Stockholms Dövas Pensionärsförening

Barbro Lock Almquist, ordförande

Stockholms Dövas Förening

Jenny Ryttervik, ordförande

FSDB Stockholm Gotland

Alex Boije, ordförande

